

1.748

2370

Dr. Ing. ZLATKO VAJDA

ZAŠTITA ŠUMA

PREŠTAMPANO IZ
„ŠUMARSKOG PRIRUČNIKA“ II.

Z A G R E B 1 9 4 6

27. 15. 11. 1954.

pohtlanja *autog.*

Z a š t i t a š u m a

Vajda Dr. ing. Zlatko

Temeljni pojmovi

Nije dovoljno znati osnivati, podizati i uzgajati sastojine, već ih treba istovremeno znati i očuvati od mnogih opasnosti, kojima su one tokom — redovno — dugog niza godina izvrgnute. U izvjesnim prilikama ne će nam bez osiguranja i zaštite biti moguće da uzgojimo bilo kakovu sastojinu.

Da šumu možemo djelotvorno braniti i zaštititi, moramo prije svega temeljito poznavati njen sastav i sve okolnosti, kojima je uvjetovan njen uspješan razvoj i rast. Da, pak, uzmognemo odabrati pravilne metode i uspješna obrambena sredstva, moraju nam biti osobito dobro poznate i sve opasnosti, koje joj prijete. Tek na osnovu dobrog poznavanja biologije sastojina i svih opasnosti, kojima su one izvrgnute, bit ćemo u stanju da izgradimo metode i sredstva njihove trajne i sigurne zaštite.

Šuma kao zajednica živih organizama

Šuma kao biocenoza je posebna prirodna cjelovitost: ona je životna zajednica svih biljnih i životinjskih organizama, koji joj pripadaju, te koji se kroz vjekove na istom tlu zajednički rađaju, razvijaju, rastu, žive i ugibaju. Prema Morozovu vladaju u toj zajednici ovi faktori: biološka svojstva organizama; ekološke prilike, položaj, klima i tlo; socijalna struktura članova šumske zajednice, životinjski svijet u toj zajednici, te čovjekov utjecaj i historijsko-geološki uzroci.

U šumskoj biocenozi zapremile su pojedine skupine biljnih i životinjskih vrsta svoje životne prostore u pet slojeva ili etaža:

Prvi je najviši, najširi i vladajući sloj krošanja raznovrsnog drveća; to je za šumu najkarakterističniji sloj; u njemu je zastupan najmanji broj biljnih vrsta. U tom sloju žive ptice grabilice, mnoge vrste malih ptica, šišmiši, te razni insekti sa gusjenicama ili ličinkama.

U drugom sloju raste raznoliko manje drveće i veće grmlje; u rupama stabala stanuju šišmiši, kune, puhovi i mnoge ptice, a pod korom i u drvu žive razni kukci i ličinke.

U trećem, potisnutom sloju, raste nisko grmlje, podmladak šumskog drveća i grmlja, pa raznolik korov i trava; ovdje na tlu žive divlje svinje, srne, jeleni, lisice, jazavci, tetrijebi te mnoge druge životinje i insekti.

U četvrtom sloju, na zemlji i tik uz zemlju, rasprostranjene su klice sjemenaka, gljive, mahovine i lišajevi; tu žive još i puževi, mravi, a u listincu ježevi, ličinke, gliste i t. d.

U petom, najdonjem sloju, t. j. u listincu i u šumskom tlu žive mnogobrojne gljive i alge; ovdje živi također velik broj insekata, njihovih ličinaka, gusjenica i glista. Taj je sloj po zastupanim vrstama najraznoličniji i najbrojniji; tu su neke vrste zastupane u milijunskom broju.

Svaka životinja vrši u toj zajednici svoju određenu funkciju; tako na pr. dijetli, miševi, ježevi, divlje svinje, gliste, kukci i t. d. pospješuju mehaničko rastvaranje svih biljnih ostataka na tlu, a druge pak pospješuju kemijsko rastvaranje biljnih i životinjskih otpadaka, omogućujući tako gljivama, algama i